

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 25 februari 1907, kl. 2,30 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring af 11 kap.
38 § rättegångsbalken.*

Lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft två till utskottet hänvisade motioner: en, n:o 23, inom Första Kammaren, väckt af herr *E. Hägglund*, och en, n:o 83; inom Andra Kammaren, väckt af herr *A. Wiklund*.

Herr Hägglund anför i sin motion:

I särskilda motioner, framburna af undertecknad i Första Kammaren och af herr Smeds Lars Olsson i Andra Kammaren, hemställdes vid 1906 års riksdag, att Riksdagen måtte för sin del besluta sådant tillägg till 11 kap. 38 § rättegångsbalken, att åt fjärdingsmans intyg, då han erhåller delgifningsuppdrag för det allmänna, gifves samma vitsord, som enligt åberopade lagrum tillkommer intyg af kronofogde, stadsfogde, länsman och notarius publicus.

Lagutskottet, till hvilket dessa motioner remitterades, tillstyrkte enhälligt desamma i däröfver afgifvet betänkande, som af Andra Kammaren lika enhälligt godkändes, hvaremot Första Kammaren med 42 röster emot 31 afslog detsamma.

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 7 Saml. 8 Häft. (N:o 10).

Då lagutskottets ifrågavarande betänkande föredrogs i Första Kammaren, invändes däremot hufvudsakligen, att det vore alltför riskabelt för de enskilde och för rättssäkerheten att tillerkänna de intyg i berörda hänseende, som utfärdas af lägre funktionärer än kronofogde, beviskraft, utan att sådant intyg med vittnesed bestyrktes, »ty detta vore sättet att få fram sanningen» från de lägre tjänstemännen och betjante — gränsen vore vid kronofogde, så förklarade en framstående auktoritet, speciellt i juridiska frågor, under debatten härom vid 1906 års riksdag, hvarvid från samma håll med styrka framhölls, att om lagutskottets ifrågavarande betänkande blefve lag, skulle den svenska rätten komma att rubbas. Dessa farhågor, huru djupa och allvarliga de än må hafva varit, synas mig i allt fall vara väl öfverdrifna. Jag vågar nämligen hysa den uppfattningen, att rättskänslan och sanningskärleken hos individen icke ökas i den mån denne befordras allt högre och högre på ämbets- eller tjänstemannabanan, utan att dessa egenskaper i allmänhet äro lika stora, starka och tillförlitliga hos den lägre tjänstemannen som hos den högre ämbetsmannen.

Särskildt ber jag att få erinra därom, att fjärdingsman utses på kommunalstämma, och man bör väl få med visshet förutsätta, att en kommun därvid icke utser andra än trovärdiga personer till fjärdingsmän, och deras kompetens att sköta befattningen — jämväl i fråga om att utfärda ett delgifningsbevis — har kronofogde skyldighet att pröfva. Skulle den utsedde fjärdingsmannen därvid finnas icke fylla måttet i fråga om de kunskaper, som erfordras för en fjärdingsman, åligger det kommunen att utse annan person, som af kronofogde pröfvas och anses kompetent att handhafva fjärdingsmannabefattningen.

Under sådana förhållanden och då, såsom känt, ett intyg öfver en delgifning är i fråga om formen af synnerligt enkel beskaffenhet, förefaller det mig, att den enskilde och den allmänna rättssäkerheten borde vara väl betryggad, jämväl om åt fjärdingsmans ifrågavarande delgifningsintyg gifves det vitsord, som jag påyrkat.

Det har emot lagändringen tillika framhållits, att densamma icke grundar sig på något egentligt behof, helst som i vanliga fall den, som stämningen delgifves, om delgifningen själf lämnar skriftligt erkännande. Visserligen är det sant, att ofta så sker, då stämningar och kallelser delgifvas, i synnerhet då stämningarna afse åtal endast för ringare förseelser, men i fråga exempelvis om stämningar i lönnkrögerimål, beträffande oloflig jakt samt om fylleri och oljud m. m. dylikt, är regeln den, att den, som skall stämmas, icke med sin namnteckning erkänner, att han emottagit

stämningen. Då så är, måste fjärdingsmannen, då han skall delgifva dylika stämningar, *alltid* hafva i sällskap en stämningsman, och att detta vållar ej så ringa kostnader och besvär, ligger ju i öppen dag. Jämväl då vittnen i ofvanberörda tjänstemål skola instämmas, måste fjärdingsman medtaga stämningsman, ty sådana vittnesmål plägar allmänheten i vanliga fall söka undandraga sig, och då är den ingalunda mera tillmötesgående vid delgifningen, än nöden kräfver.

På grund af det anförda och med hänvisning till den motivering, som förefinnes för mina motioner i denna fråga vid 1905 och 1906 års riksdagar, vågar jag hemställa, att i 11 kap. 38 § rättegångsbalken göres det tillägg, att efter orden: »vid svenskt konsulat anställd tjänsteman» tilläggas orden: »så ock intyg af fjärdingsman, då han verkställt delgifning efter förmans uppdrag.»

Herr Wiklund anför i sin motion:

»Med åberopande af den motivering, som återfinnes i lagutskottets utlåtande n:o 17 vid 1906 års riksdag, får jag härmed vördsamt hemställa, att Riksdagen måtte antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af 11 kap., 38 § rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 38 § rättegångsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Intyg af två stämningsmän, emot hvilka ej förekommer jäf, som om vittnen är stadgadt, gälle såsom fullt bevis att delgifning blifvit så verkställd, som intyget innehåller. Enahanda vitsord tillkomme intyg, som meddelats af kronofogde, stadsfogde, länsman eller notarius publicus eller af svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman, *så ock intyg af fjärdingsman, då han verkställt delgifningen efter förmans uppdrag.* Skriftligt erkännande om delgifningen vare ock, där det är genom intyg af en ojäfvig stämningsman bestyrkt, ansedt såsom fullt bevis om delgifningen.»

Vid behandling under närmast föregående års riksdag af de två af herr Hägglund omnämnda motionerna yttrade utskottet:

»Rättegångsbalkens 11 kap., enligt dess lydelse i lagen den 10 juli 1899, handlar om stämning, och föreskrifves i 37 §, att underrätt skall förordna vissa män att, då de därom anlitas, delgifva stämningar och domstolars beslut, så ock eljest verkställa delgifning af handlingar. Därjämte stadgas i samma §, bland annat, att fjärdingsman skall utan särskildt förordnande vara stämningsman. 38 § i samma kapitel har för närvarande följande lydelse:

»Intyg af två stämningsmän, emot hvilka ej förekommer jäf, som om vittnen är stadgadt, gälle såsom fullt bevis att delgifningen blifvit så verkställd, som intyget innehåller. Enahanda vitsord tillkomme intyg, som meddelats af kronofogde, stadsfogde, länsman eller notarius publicus eller af svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman. Skriftligt erkännande om delgifning vare ock, där det är genom intyg af en ojäfvig stämningsman bestyrkt, ansedt såsom fullt bevis om delgifningen.»

I förevarande motioner föreslås nu, att till denna § skulle fogas ett tillägg af innehåll, att, då fjärdingsman för det allmännas räkning utför delgifningsuppdrag, hans öfver förrättningen meddelade intyg tillerkännes samma vitsord, som nu tillkommer intyg af kronofogde och öfriga i §:n uppräknade personer, eller, med andra ord, att fjärdingsmans intyg i detta fall skulle anses såsom fullt bevis för att delgifningen blifvit så verkställd, som intyget innehåller. Detta förslag synes utskottet vara förtjänt af beaktande.

Enligt lagen angående fjärdingsmansbestyrets utgörande den 29 september 1899 skall till biträde för kronobetjäningen inom hvarje socken i regel finnas en fjärdingsman, och angifves i lagen fjärdingsmansbefattningen vara ett menighetsbestyr. Fjärdingsmännen, hvilka utses å kommunalstämma och aflönas af kommunen, men hvilkas lämplighet för befattningen prövas af kronofogden, lyda enligt instruktionen för fjärdingsmännen den 29 september 1899 under Konungens befallningshafvande, kronofogde och länsman och hafva till åliggande, bland annat, att, hvar för sitt distrikt, efter förmäns uppdrag delgifva stämningar i brottmål, kalla nämnd till urtima ting m. fl. allmänna förrättningar samt verkställa andra det allmännas tjänst rörande kallelser och kommunikationer. Under utförningen af sin befattning njuter fjärdingsman det skydd och är under-

kastad det ansvar, lag säger. Å ena sidan är fjärdingsman sålunda på grund af sin tjänsteställning skyldig utföra vissa det allmännas tjänst rörande delgifningsuppdrag, men å andra sidan anser lagen icke hans intyg om dylik delgifning såsom fullt bevis, att densamma skett såsom intyget innehåller, utan fordrar härför, i likhet med hvad som gäller om delgifning, utförd på enskild persons uppdrag, att intyget skall vara bestyrkt af två ojäfviga stämningsmän. Detta åter kan, såsom motionärerna anmärkt, leda därtill, att, då fjärdingsman af förman får i uppdrag att delgifva en stämning i brottmål, ett domstolsbeslut eller dylikt, fjärdingsmannen, som själf ej är berättigad till särskild ersättning för dylikt uppdrag, är nödsakad att för vinnande af laga vitsord åt intyget öfver delgifningen anlita biträde af annan stämningsman, hvilket biträde då antingen fjärdingsmannen eller den, på hvars order han handlar, får bekosta. I likhet med motionärerna anser också utskottet detta innebära en obillighet.

Utskottet har sig väl ej bekant, i hvilken utsträckning olägenheter af det öfverklagade förhållandet i praktiken gjort sig gällande, men finner i hvarje händelse en lagändring i den af motionärerna föreslagna riktningen vara principiellt riktig. Vid delgifningar af nu ifrågavarande slag handlar nämligen fjärdingsmannen, såsom förut nämnts, på uppdrag af honom öfverordnad tjänsteman och under tjänstemannaansvar, och under sådana förhållanden synes utskottet grundad anledning förefinnas att också tillerkänna hans intyg om delgifningen verkan af fullt bevis, att densamma blifvit verkställd på sätt i intyget angifves. Med hänsyn till såväl ifrågavarande förrättingars enkla beskaffenhet som ock den omständigheten, att, såsom ofvan framhållits, fjärdingsmans lämplighet för befattningen pröfvas af kronofogden, lär ock kunna med fog förutsättas, att medgifvandet af ett sådant högre vitsord i angifna fall åt fjärdingsmans intyg icke skall föranleda missbruk vid sådana intygs utfärdande.

Den af utskottet sålunda förordade lagändringen synes utskottet lämpligast böra genomföras så, att i 11 kap. 38 § rättegångsbalken efter orden: »vid svenskt konsulat anställd tjänsteman» tilläggas orden: »så ock intyg af fjärdingsman, då han verkställt delgifningen efter förmans uppdrag».

Under åberopande af detta uttalande och då hvad häremot under öfverläggningen inom Första Kammaren nästlidet år anfördes ej föranledt utskottet att frånga sin ofvan uttalade uppfattning, får utskottet hemställa,

att Riksdagen måtte, i anledning af förevarande motioner, för sin del antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af 11 kap. 38 § rättegångsbalken.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 38 § rättegångsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Intyg af två stämningsmän, emot hvilka ej förekommer jäf, som om vittnen är stadgadt, gälle såsom fullt bevis att delgifning blifvit så verkställd, som intyget innehåller. Enahanda vitsord tillkomme intyg, som meddelats af kronofogde, stadsfogde, länsman eller notarius publicus eller af svensk konsul eller vid svenskt konsulat anställd tjänsteman, så ock intyg af fjärdingsman, då han verkställt delgifningen efter förmans uppdrag. Skriftligt erkännande om delgifning vare ock, där det är genom intyg af en ojäfvig stämningsman bestyrkt, ansedt såsom fullt bevis om delgifningen.

Stockholm den 11 februari 1907.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Herr *Cederberg* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.
